اَلحُبُّ لِلّٰهِ وَالبُغضُ لِلّٰهِ جيئُو ٻاڙِ پڙيان
حُبُ مَرَ ڪُوڙِي نِمازِيَ سين هِتدِ اءِ آصلا
جو بي نمازي ٻجڙو مَنو مَتّنِ ڪَنا
تُوڻِي مُڙسَ ڪِ عَورَتُ ڪِ پُٽَ ڪِ ٻوتا
سَنجهِ ڏِينهَ قِيامَ جي بي نمازِين جا ٿيندا مُنهَ ڪارا
پُڻ مَڪي گارا يو بي نمازيءَ کي مَڪِ ڏو سَلاما
جو بي نمازي ٻجڙو آهي تَرِ ابو تو رکنا
اُتَبُ وِهَٽُ بي نمازي سين آهي گناها
تانَ چَوءُ آءِ عورتن کي احڪامُ اَگي جا
جان جيڪن نماز پڙهنِ تان سڪر گالِ اِها
تانَ ڪُٽنو يو ۽ خَرچُ مَڻِ وُ اِنهان يو ۽ طَلاقا
مَگَر ماءُ ۽ پيو جا اَولادَ تي آهين حق وَڏا
خِدمَتَ ڪِجي اَمرُ مَنجِي مُرجي نَرِ عَڻِي ڪان
بَرِ نَدو ڦِجي سَندِين جا ڪِجي هُون ڪِهڪَندا
لِکِيا ڏِينِ ڪِتابَنِ اِهڙا اَلفاظا

سنگهه يا راڻي ٻي نمازي سين پنهنجي جڏو پورا
ڪجهن سبب ان سگهجي ملو ها ويءِ ڏانهه

يا أيها الذين آمنوا قوا أنفسكم وأهليكم نارا
انهيءَ پر فرمايو اٿس قادر ڪريم ٻيا جل شانه
ٻن ماڻهن هن وقت ۾ ظلم زور ٿيا
سڀ سبب شامت ٻي نمازين جي سمجهيا تنهجا
ته جي جيئن ڪندي آهم گامين تا هر سا
ٻن هي نقل بزرگن آهي مشهورا
ته حضرة علي فرمايو جو ڪريءَ ڳالهه
تنهنجي مشرق مغرب وچ ٿيڻ مرڻي ملڪ فنا
سڀئي انهيءَ ڳالهه ڪو آهي عجب مر اسيجا
ٿا نت هوندو ان زمينتي ڪوبه نمازين تنها
ڪو ڏهن ڪمين جا اهڙا اُهجاتا
ٻن هي هداية الفتنه ۾ مسئلو بيانا
ته حضرت عيسى ڪڏهن ڪنڊو ڪہ شهر ندا

تَانْ بَاعُ نِعْمَةً مِنْيَا مَارِيْ اُنِسِ اِحْسَانَ اَلِيْ جَا

رَحْمَتَ ذِتَا اِ رَبْ جِيْ بُتْ وَمَسْنَدِيْ تِنِ مَتَا

بِرْمَاٰرُ وْ تَنِوِ شَهْرَ جَا سَبِ نَمَازِيْ هُوَا

تَذِنْ سَرَ هُوْ تِبُوْ سَرِيْرِ مِكِنَاءِ شُكْرَانَا

نِيَجَانْ مُوْتِيْ بِهَارَ اَبُوْ اُمْسَوِ شَهْرَ وَتَا

تَانْ مَارُ وُ مُفِيسِ نَا مِكُوْ سَيِتِيْ نِهُوْرِيَا

تَذِنْ عَمَنْ كِنَاءِ اَنْ حَالِمْ مُوْتِيْ مُوْلِيْ كَا

تَكِنْرُ وْ تِرُ تَغْسِبُوْ فِيْ كِنِذَ انَهْ هِيْ وِتَا

تَانْ حَضْرَتْ جِبْرِيْلُ اَيُوْ اُلِيْ آيِنِ كَنَا

تِنَا آجِيْ خَبَرْ ذِيْ خَلِيْلِكِ بِيْ جِكَا اُنْدِيْسَ

نَمْ هُوْبِيْ نَمَازِيْ مِيكَوْ وْ جُوْ اِ يُوْبِيْ كُوْتَا

تِنْ مُنِيْ آجِيْ مُنْ ذُنُوْ تُوْ اُتَكِوِ ابَ مَسْنِجَا

مَاذُنِ يِبِرِيْ تِنْ مَنْجَا وَ بُنِيْ كَاجِرِ رَذَا

كِبِنَ كَرِيْ تِنْ كَاجِجِيْ سَيِيْ نِهُوْرِيْتَا

بُوْبِيْ كَذِوِ كُوْ بَرِكُ هُوْ صَالِحِنِ مَنْجَا

جڙ ۾ ٻي ٻيڙيءَ تي ڪارڻ ڪري سير دريا
تان تهجي ڏٺاءِ هيڪڙي ساٿي ٻي ٻيءَ گاءِ
تڏهه پڇياءِ ملاحن کي تن ڏنو هي جوابا
ته گهڻان ورهه ڏنو ٿي تهجي کي منجهه هن احوالا
تڏهه عجب ٿيس ان ڳالهوءِ گهڻي حيرتا
عرض ڪياءِ ان سبب جو منجهه خالق جي درگاه
تان اُتهه آواز ٿيو هن پير صاحب جي نيارا
ته هو اُڃيو ٻي نمازي هيڪڙو جو سو وراه
ته جهڙي سمونڊ منجها گيو پيئڻ لاءِ
تان لڳيس گاڏي گوڙهي ساواري وتاءِ منجهه دريا
تن لڳي ٻي نمازي جي جٿو ابر سيڻ سا
تهڪري غوطه تهجي مونڻ ڪيا ٻو فوتا
پيدا نه ڪا ٿجي هيڪ بيڪي مرڻ ٻڪ منجها
پسو شوم ٿي نمازي جي رسڻ ڏوڙ مر
جاڙ ظلم ڏٻهم پسنو تشا پيدا

پڻ لکيا ڏٺم ڪتابن ۾ صحي لفظ هي

مَنْ اَعَانَ لِتَارِكِ الصَّلوٰةِ بِلُقْمَةٍ مِنَ الطَّعَامِ فَكَاَنَّمَا

هَدَمَ الْكَعْبَةَ بِيَدِهٖ اَلْفَ مَرَّاتٍ نبي فرمائي

جيڪو بي نمازي کي کاڌو هيڪرو گراهه ڏي

او ڪر هزار ڀيرين هتين ڪعبو ٿو ڊاهي

پسو ته پورو پاڪس ٿو ويڙهو وڃي

تان ته جي ڪه ڏني بي نمازي کي منجهائون نکي

ان ڪر موچڙن جي پاتين گئي پيري پيري

۽ جيڪو بي نمازي کي لاهي گندي ڏي

او ڪر دوزخ پاٽي پاڻه وها پو سکي

مگر مسافر ۽ سئوالي کي خالي ڪين ڪجي

صحي ڏجي اُن کي جيئن ورڌ وڃن اهي

پر قصص الانبياء ۾ هنبر ٿو لکي

مَنْ تَرَكَ الصَّلوٰةَ مُتَعَمِّدًا ثَلٰثَ اَيَّامٍ وَلَيَالِيْهَا اِذَا

مَاتَ لَا يُغَسَّلُ وَلَا يُكَفَّنُ وَلَا يُدْفَنُ فِيْ مَقَابِرِ الْمُسْلِمِيْنَ

معنيٰ اِنهِ ڪلاه جي ور سيڪو مؤمن سِڪي
جيڪو جاڻي ڇڏي نماز کي ڏينهن راتي ٻري
وقت موت جي غسل ۽ ڪفن تنهن کي ڪين ڏجي
۽ مقام ۾ مسلمانن جي منهن ۾ دفن ڪجي
پڻ لکيا ڏِنم ڪتابن ۾ صحيح لفظ اِها

مَنْ تَرَكَ الصَّلوٰةَ فَكَاَنَّمَا هَدَمَ الْكَعْبَةَ
جيڪو نہ پڙهي نماز کي جاڻ جان منجها
تنهن ڪريو ڪعبي شريف کي ڀڃي متان سان
ٻسو تہ پروريا ڪيس ڪبڙ ڙتاءِ ويرا
ڏيڻ وقت موت جي غسل ڪفن تنهن کي ڪين ڏجي
ڏيڻ منجهه مقام مسلمانن جي تنهن کي ڪين ڏجي
ڏيڻ نماز جنازي جي اتي ڪين سڀر جي
جيڪو پڙهي ڪنهن نماز آداءِ سڀي
جنهن گسو جنازو جي نمازي جو هلن مقام ڏي
تنهن ميت ان مقام جو سيڪو دانہ ڪري

تَه شَال آسان ڏانهن مَراچي پِنَل پَراهُ وَڃي
آهِي جِنا ۾ هِي مَتان اُنهي شامَت ۾ ڪو جهلي
جڪ عَذابُ بي نمازيءَ ۾ سو مُٺا هو ۾ ٿيي
سُو جهِي پَسِن جيها اَمَ نماز هُوندَ مُوٽي ڪُون ڇيڏي
جَڏهن بي نمازيءَ کي قَبرَ ۾ رکيو مُوٽِن تا
تَڏهن ڏُو ڍُرُو سِنيءَ پاسَ ۾ ڪَن عَذابُ مَيت کَا
تَڏهن بي نمازي رڙي ڪَري مَنجهِه قَبرَا
تَڏهن قَبرَ جُهو ۾ تِه مَيِتَ کي تَه اِي ٻُجها جُيرَا
تَه ڪَه نَه پڙهي نماز کي ساري مَنجهِ دُنيا
تِه ٻُجهانان ٿِين قَبرَ ۾ جِه سَل سُوراخا
آهي هو اَن مَنجها سَندِي جيري جَرجِيا
تَڏهن مَيِتُ ڪَري رَڙي قَبرَ ۾ راتو ۾ ڏيها
هِڪو سِيرانديءَ ٻِيو پيرانديءَ سُوراخا
نُو سُوراخ ٻِنهِ جو تِه ٿي ڍِندُ مهَند
ٻِجا مَتا جَنهِ دَيه پاسي هِيٺ پَسا

سي سُوراخ ڏِکيا ڪِينڪي پڙهن نماز ڏارا
جي نماز اداءَ ڪرين اُنيا سي ڇُٽا عذابا
سڀئي صُبوح سندرو سڀ بد وته لاءِ
ته حشر وير سهڪوٽيي لنگهه صراط اُتا
جتِ مؤمن ويندا نڪري ڪرندا ڪفارا
تارڪ جي نماز جا سي پڻ اُتِ پوسندا
ٻُڌ جن پڙهي صُبح جي هميشه ساري نمازا
سيراندي جي سُوراخي ساڍ ڪيندي مهند
پڙدو ڪندو وبا ڏي جيري جي ڪنا
اُتا ايندي بهشت جي تي هميشه هوا
ٻُڌ جن پڙهي آڳي جي هميشه ساري نمازا
پيراندي جي سُوراخي ساڍ ڪيندي مهند
پڙدو ڪندو وبا ڏي جيري جي ڪنا
اُتا ايندي بهشت جي تي هميشاه هوا
ٻُڌ جن پڙهي وچي جي هميشه ساري نمازا

ساڏ ڪيندي سلڙ وجهوندو مه مهند
پڙدو ڪندو پاڻ ڏڙي سندو وچيري جرچيا
اُتا اِيندي بهشت جي تي هميشه هوا
پڻ جن پڙي سچ س ساجھي جي نمازا
ساڏ ڪيندي سلڙ وجهوندو پڻ پهريا
پڙدو ڪندو پاڻ ڏي سندو وچيري جرچيا
اُتا اِيندي بهشت جي تي هميشه هوا
پڻ جن پڙي سمهاڻي جي ساري نمازا
ساڏ ڪيندي سلڙ وجهوندو وچيت متا
پڙدو ڪندو پاڻ ڏي سندو وچيري جرچيا
اُتا اِيندي بهشت جي هميشه هوا
پڻ جن پڙهو وتر کي عشاء پنجانا
سو ڏ ڪيندو سلڙ وجهوندو پاسي هنا
پڙدو ڪندو پاڻ ڏي سندو وچيري جرچيا
اُتا اِيندي بهشت جي تي هميشه هوا

جهسل پي ڪبادو زنجا چه وقتن نمازا
سڀهو مومنا متان جيڏو موت سيني امري هاج هٿا
هاڄ ڪم هلاڪي ٻهڄي ڪن پتا
جيڏو هاج الله جي ڪوڙائي تتا
بي نمازي ٻجرا جيا توحيما را
توڻي سيد شيخ ڪي توڻي پير پڙها
توڻي ملان درس ڪي توڻي فقيرا
آڇي اڏا مِن آين ڏونه تڪر شيطانا
بي نمازي سوڻي جهوجڙي ايمانا
وري تيس متنو جڏه پڙهي نمازا
تائب تي توبه ڪري وري وِنگايا
ڪين جنندا ڪيه ري نمازدارا
پر ڪتا ڪتابن مون ڏٺا مسئلو هي
ڪبي ڪيم پدرا سنڌ ع وائي سي
جان مرجان مومن تنکي سيکوئي سڪي

تہ مولوءَ مان مرڻ کي سٺي سونهائي
مولي مرهي تنکي کلمون چون جي

لا الٰہ الا اللہ محمد رسول اللہ

ٻيو باب ڪاهلن جو سُٺو سبو جا
ڪاهل جيڪي ٿهڪي جو غفلت ڪري نماز ڪا
هي هي تنجي حالکي جي پرن وقت لڙاءَ
ڪ ويل نالو وادي جو جهنم ڪن عذابا
ڏادو ۾ عذاب اُنجو لکن ڪتابا
جي اُنجي سوئي پاڻي جيترو وته وادي مُنجها
تہ مشرق مغرب وچم سب ڪامن جهڙي آشيا
جن وقت وڃائيا قضا ڪين ڪيئا
هوندا اُنه دوزخم گهڻائي ڏينهڙا
ڄائي وقت نماز جو جيڪو وڃائي
آهي حقبن دوزخم سُو وجهبو ستائي
حُقيم هيڪڙي ورهن ويه چار

آهان تيئن ڪيئن انظر ڪري نهار
آڪڙ هوندي عورت منجهه جيري جي جيا
جي چڱو وقت نماز جا سڪن سون لاءِ
رپي ڪارڻ ڏوڻو روڻو ڪن وانڪا
پهر تبندي ٻچڙ نماز جي قبر ۾ مهندا
۽ تلاوت تبارڪ جي جن ڪئي منجهه دنيا
وقت سمهڻ نماز تا ڇئو تا پڙهندا
اُوءِ مرد جن ڪهه ڪنا قبر عذابا
جن سندي باب ۾ چيو حضرت محمدا
وهي المنجيات من عذاب القبر سچو ڪلاما
اُتي نمازين جا آنڱرا ڏيندا جوابا
هذا مصلي يا منكر النكير سمجهو اهو صحيحا
تڏهه پڇندا تنکي اُتي پڇي سڀ ملڪا
من ربك ومن نبيك وما دينك اوڏو جوابا
تڏهه ميت چوندو ڪه قبر ۾ جو هوندو مومنا

رَبِّي اللهُ اَحَدُ وَمُحَمَّدُ رَسُولُ اللهِ نَبِيِّي

وَدِينِي الاِسْلامِ اِهُڙُو جَوَابَا

تَڏهه چوندا تني کي سي مَلَڪَا

لاتَخَفْ وَلاتَحْزَنْ آءِ ڇُٽَا عَذَابَا

اِنيءَ سمه قبر ۾ جيئن گهوٽ ڪنوار سان

نَمْ ڪَنَومَةِ العُرُوسِ چوندا مُنْڪَر نَڪِيرَا

پوءِ ويندا امان ڪري نڪري قبر منجها

مؤمنا نمازيا اِهڙا اَجر ثوابا

ڪُوهُ نڪرهو ڪوڏس جاسگوڙي اِهِ

روشنائي قبر ۾ حُجت اِنهيءِ لاءِ

جي آهن ۾ سُنت جماعت ڏٺيا اوءِ بندگيا

هِيندا هادي ۾ اوءِ پيشل ري پيا

پڻ جيڪو پڙي پنجهر وقت نمازيا اندر جماعتا

پنجهر ڪرامة تنهن کي روزي ڪري مولا

اوّل عذاب قبر جو تنهن سين معافا

بسو ݢناه انجام رڤي مو لوكري محوا
تره دينه قياميڽ دفتر عملڽو بس جيڽ هتا
يو تو مثل ويرجي ويندو لڠي صراط اوتا
ڽڠو ويند و بهشتم ريڽه حسابا
يسو نماز ينيسجي واحد و ركنا
يو جدنه مؤمن كري متعو سونهار و صحيا
تا نبي ݢناݢم مهت دونه كڤي تو قدما
تدنه قدم مقابل هيكهنكري جوكي نمازلاء
لكڽي عمل مقبول ء تين محو ݢناها
تا نبي برڽي نماز كي جدنه كري تماما
تدنه ݢناهن سو ياك تيڽي جم وجاو ماء ڤيتا
ء يا ر فجو اولي جو سو مونكان تيڽي نربياما
كير ليكيندو تهكي جاڤ ياڤن هنكا
يسو سو نهاري نماز جا اهرا مس تبا
يو سلمان فارسي رواية كي بحي رسول كنا

تہ حبيب هيڪڙي ڏينهن نڪتو درخت هيٺا
تاري تہ وڻ جي جهلي ڏوڻي پيريان
تان پن سڀئي تنهن جا جهڙيا پٽ پيا
تڏهن چياءِ تہ بجهين تون تہ ڪوه ڪيو هي آسان
تڏهن جي مون مومني عرض ڪيو منجهه حضرت حضور
تہ فرمايو فضل الاهي انکي سڌ سڀڪا
تڏهن فائق سڀاڻ فرمايو ڪنائي بيانا
تہ جيڪو پڙهي پنج وقت نماز ڏينهان فرض جي تيئا
تہ گناهہ مٿاس سڀئي ڇڻن جيئن ڇڻيا پن تاريجا
پسو پلي نماز منجها اهڙا فائدا
پن جڏهن مومن نماز کي پڙهي پڙهت منجها
تڏهن اٿين وهن انجي سڀ پاپ ڏوهنا
ءِ جي مومن ڪرين منجها تڏبي پائي سان
سياري جي سيءَ ۾ نماز پڙهن تا
ڪين ڇڏين نماز کي سيءَ جي سببا

جنجو نيه نماز سين اڳي ڪيا اجا

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِيْنَ چئي پاڻ خدا

متقي بهشت ڏي جنه هلڪاري هلندا

تنهه اُن سينگاري ملائڪ اُڀا رهندا نمازين مهندا

هوندا سينگارينا سونس موتين مهارا

ڪنگرا هوندا پيرين ۾ جڳه مڳه جا جهورا

سڀ اُڏامندا اُتر اکر ريکي منجهه هوا

جڙيا هوندا تن تي مومن معمورا

هوندن نوراني انگرا اگر جنهن رخ ڏهي ماه

پڻ غلام ڏباتن کي جي هوندا هٿان گهاٽا

صف بند ٿو آدب سان اُڀا سلام ڪندا

الحمد لله الذي صدقنا وعده اِنبر ٿا چوندا

تا نپي جنه بهشتم داخل ونجي ٿيندا

تنهه ملائڪ مهندِ تن مڪان ڏيکاريندا

جي هي سڀ ماڙيءَ آهي اِي ڏني جا ڏو

ماڙيون هونديون سونجيون ۽ روپي جا ڪنگرا
هوندا تخت تن تي پلنگ پاڪيزا

حور مقصورات في الخيام اهڙا ڏيجهه ڏبا
۽ ننڍيون جي بهشت جي سي ٿيون وهنديون انوتا
پٽ حوض ڪوثر جي هنڌ جو پاڻي اوءِ پيندا

شرابا طهورا جو سونهارو سينا
جيڪي گهرندا سو لهندا پوندين آڙنڪا

ان للمتقين عند ربهم جنات النعيم ڪهڙو ڪريما
اِٽ حلا ڏبا تن کي جي هوندا سرها ۽ آڇيا
مور نه مربا ڪڏهن سي مومن هميشاهه
۽ جي ڏبي نعمت نمازين کي سي گهڻي بيحد
ڪونهه شمار تنجو جاڻي پاڻ خدا
پٽ شاهدي زمين ڏيندي جت ڪيا سجدا
تربي هئا ۽ نماز مومني دائم مداما
پٽ آنگر اتهما ۽ ملائڪ شاهدي ڏيند

جن ۾ شاهد اهڙا سڀ چيتا عمدا ب

جنجو ٻيڻه نماز سين گهمان رکن روزا

الڪو بخشيندو انکي ڪوڙ ڪبيرا

سانيم سڀاجا اي مالڪ ملڪجا

ڪر رحمت تنهنجي ڪلمون جون مها

لا اله الا الله محمد رسول الله

شرو باب شروع ڪريان سنو سڀوجا

هاڻي تن هنجو سڻهو بيانا

جي موڙ ها منارا تنا رکن نه روزا

نه ڏکين ڏينهن نه سڀجا منجهه سفرا

روزا جي رمضان جا سي فرض نماز جهرا

جن نه منجهو امر الله جو ڪافر سي تنا

نه پڙن نمازي نه ڪي رکن روزا

فقير چانئين ٻاسکي پڙاهين شيطان جا ياء

ڪن اشنائي تنسجي وهنا اهين واتا

ڪين پيٽ رمضان جي ڏينهن اهي حراما
علم ري ماڙو آهين سيئي آسندا
نڪي ٻڌن حلال نڪي سڃاڻن حراما
جي شيطان ڏين ڪرفتي تن اکين من ميوا
اهي ٻڌ ڪم هي نقل مشهورا
تن کي ميار هئا پاڻ مومن منجها
هيڪڙو هلنو علم پڙهي ونجي ڪنو زهدا
زهد ڪندي سڃ ڪي گذريا آياما
تان سڄي تسر شند رم اوچتو اشارا
تر ونجه فلاڻي هند رات ٿيندءِ رحلتا
تڏهه ونجي ويٺو ات ماڳ جو رائي حجرا
سغاڪناءِ نام ڪپناءِ ٿيو مشهورا
تان ٿيو خواب تنهن تمنا زهاڻ لٿي تو متا
ڪيمر برجه تهڪي تون هاڻي هميشاه
جاهل کي جهل ڪري ٿيو يقينا

چئِي متي شيطان جي تي ڪِئا عمدا
تان مون شيطان چئي ٿيا اِيذاءِ طعام حضورا
وينو ڪاءُ ٿِڪِي ڪُهُ ڪرِي طاعتا
تڏهِ چيو ڪِئاءِ تنهجو ڳمُ ونسياها
اِي ڏِيندو هو شيطانُ ٿڪي ڪِرِتي بازارِين مِنها
پرا ٿجي نزديڪ پلاهي تي ڪاڏاءِ سالَ سچا
تو را ڳهٺان ڏينهه گذرِيا تان انسِ اشنا
تہ آچي ٻچي يا رچي سيئي حقيقتا
تان مارِن ڪُنو اُنس مِڙوني مذڪورا
تہ تنهجو يار ولي تِنوا هي آؤليا
تڏه آچي گذيو يار ڪِيءُ سونهارو عَلما
تان زاهد چيو عالم کي ٿمونکي آچي ڪِئين آئِنا
تڏه عالِمَ چيو زاهِدَ کي اي مُحِبَ مُنهجا ياءَ
آڄ جڏهن ڪئين نُهو آچي تڏه مونکي ڪجهه خبرا
تان آچي تِنوُ اُوچيتو تہ دم مِٿا!! وارا

جھپر تنھن ۾ ھو زاھد کي اچي ڪنھن پير لاءِ
جان ھٿ ڏر ڳھارڻ ٿاءِ تان اھي ٻن جو طعاما
اھين برنجھ تھم ڪر موٽي موچارا
اِئي ڏرِ ٿاءِ عالم وٽ جي پس ھي قدرتا
صاحب مُڪو ڪنھن ٻن جو اھيس سُتِ سيڪا
تڏھ عالم پڙھي صلوٰة تھنجي ڪنو ڦيٽي جو اشارا
تان منجي ڪر ڦتي تي جھڙي ھيٺي اَصلا
ڪن ٻوءِ زبون گھڻون منجھس سرن ڪيان
تڏھ زاھد چيو عالم کي تہ ھي ڪٿو ڪوھ ميان
پسو طعام توکي ايو تي آھين ڪنا
تڏھ عالم چيو انکي تہ توکي شيطان تي ڦيرو واتا
اھي دشمن دين جو ٿي آمنڊ ۾ ابليسا
تو وِر ساٿي وات ڪان ڪري اوحرڪتا
ھاڻي توبہ ڪري سچس ور تون واحد ذاتہ
تڏھ توبہ ڪياءِ وات لڏاءِ جنو ڪمر ڪنا

پُسو اشاني عالمن جي مُوتا پُو مُورا
ٻُني ڳِجي عالمن جي شال عالم اُڪرندا
فقيري علم ري اهي منجهه ذلت ۽ ڪفرا
پُسو علم ري فقيري ڪر واري منجهه پِرا
هُو ڳيه جستي ۽ ابيس ڏوڻ متا
ني پُٺ برڪت علم جي جنو عذاب ڪنا
۽ جنکي ناهِ اشناني علمس واءِ تنکي واءِ

مَن تزهد بغير علم جن في آخر عمره اَو
مات ڪافرا اهي ڪتابن شڪ ميا تيجاهُ
توبه ڪري سچيس موتوٿ ونه مولا
رکو حب عالمنس ته لهو آگيا درجا

والذين اوتوا العلم درجات وآکاٿا خدا
مولى سڀ مُو تاڻي واحد ونگابا
ڪر هدايت پاڪ ڏونه پنهجي رحمتا
مولى مر هي تنکي جي ڪلمون جون مها

لا اِلٰهَ

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ

چوٿون باب بيان ڪريان سُڻهو ساٿِ ڪنن
تنبيهه ڪيم تنکي جي بدعت تا ڪن

اهل البدعة ڪلاب من اهل النار
زرقاني ڪتاب ۾ في حديث پڙهن
ته اهل جو بدعت جو هي ڪتا جهڙي جين
جت مؤمن پهندا ماڙي تڙ باتن ماڳن
متا لڳندن موچڙا ڳٽ منجهه ڳچين
جي بدعتي مه ٻچڙا ماءِ ڳمان تا ٻجن
جهڪو جوڙن سچ جو ته ونگا تا وڃن
آندا عالمن سا مهان ولما وڙهي ڪن
مناڪن مصلحت پاڻ هيڪاندا تي وهن
جي آجو ته وڙهه عالمن جي پاڪن ٻني جون
آندا ان مصلحتس وڃو ڪفر منجهه ڳمرن
جني ٻڌا ماڳ پيغمبرن جي پلاڳان پلن

اَلْعُلَمَاءُ وَرِثَتُہ الْاَنْبِيَاءِ مُون اِنَا ٻُڌُو وِرجَنِ

ٻَرَ ٻَا فِيٻِي اِسلامجا مَنجهَا مُون چَاريُون مَارُون

سڀ جَون حَق سَيڪَهِ رِياڪُون تَرڪِنِ

اُوءِ جَنه بِدْعَتِيَن کِي آجُو اَمر ڪَنِ

تَني جُو ڪَرِڙو ڪَم ٿَا سُو مَنجهَا حَرَامَنِ

تَنه تَڪَبُرُ ڪَنِ پَدَرُو سِ قَولَنِ ۽ فِعلَنِ

چِي آپُ ڪَرِنِه تَيه جِيئُو پِير سَيد ڪَنِ

حَلَالُ يَا نَثِين هِي مُنَا ڪِين مُو مَتَنِ

جُو مُءُ جُو عَالِمِ سَجُو سُو نَاحَقُ سمجهن

جِي جُون نَبِيَا يَا نَبِيَ جَا تَنکِي وِلها نَدوِ سهَنِ

تَنه صَحي ڪَافِرُ ثِيَا تُو ٿِي اُذَامَنِ

مَجمُوعَ نَادِرَاتِم ثَا اِنَه سپرِ لکنِ

تُوئِي هُونِ فَقِيرَ ڪِي تُونگَر ڪِي مَنجهَا غُلامَنِ

تُوئِي صَدَقَا ذِين حَج پَرِن ڪِي نَمَاز ڪِي رُوزَا تَا رَکَنِ

ڪِي ڪَنِ سَخَاوَتَ وَڏِي ڪِي ڪَلمُون ثَا ڪَهَنِ

تپ آتر ڪري نہ انکي ڪرتار نيو ڪن

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ

فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ چيو مالڪ سنڌي ملڪن

تہ جانيڪ تابع ٿين نہ شرع جا تانيڪ مؤمن ٿجن

سي سڀ بدعت ٻجهي ڇڏي جي عالم منع ڪن

پر منا ماد ف اُن ڪانڪي نڪمل ڪين ترن

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ أَوْ قَلِيلُهُ فَحَرَامٌ لکيو ڪتابن

تهو نول مستي ڪري تهجو گهٽو ٿئو روحرام جوڙن

تود دف ميا ٿيو تهڪي جو منجها حرامن

جهڙو شراب کي ساڻي جهڪي ڀنگہ چون

ڪي بوز و افيم گانجو ڪر اهڙا بيا ڪهن

ترائي سڀ حرام اهڙا جهڙا ماه خنزيرن

جي حلال يا نسبت حرام ڪي برپرتي پڏن

وياڻ پئي پيا ڪفر ۾ نڪاح ڀڳا تن

پر جي ٻچايد عقي وغيره حيائي پليت گهمن ورن

هَاڻِي بَيَانُ تِنِ جِهِنجو سُڻهو ساڻِ هِينئِن
پِهرِ شرابُ پِيندڙَ ۽ وِڪِڻندڙَ جَنتَ ڪِينَ پسن
بهِشتَ سَندو واسُو مَنَ ڳاهي سِيئي وِهَنِ
پُڻ جي پِين شرابَ کي شفاعت نصيبُ نَه ٿيندين
سَاڻي جو پيندڙُ ۽ پُوکيندڙُ تهِي اِهڙا تا لِڪن
ڪَرَ وَنجُڻو ماءَ پيءُ تهجي ساڻِ زِناڪن
آفِيمَ جو کيندڙُ ۽ گارائيندڙُ اِهڙا تا لِڪن
جِيئن ڪَرَ وَڃُڻو ذِي تهجي ساڻِ زِناڪن
نَه پيرا تهجي پليتن کي نَه مرض منجهه ڇُٽن
جِيئن آهين پُرَ شيطان جا منجها مردودن
شَاهدي قبولُ نَه اُنجي مهندا فا صنين
عَمَلُ قبولُ نَه اُنجو جا سِين توبه ڪري نَه ورن
هُوندا پيڙا ڪافرن سين منجهه دوزخ جي جيرن
پاڻي رتُ پُنجو ۽ طعامُ منجها ٿو هرن
جي ڪوسا زِشتَ زبون ڏِباجي ڏُکن

تَڏهه ڏانهه ڪَندا ڏوزخ ۾ ڪُوڙها مِثل ڪُتن
هي هي اُنجي حالڪي ۾ جيڪي سائِن مُحبت ڪن
پڻ جي پين چِلم تين ڏِن ظُلم مَنا نمو سَنِ
جَڏهه چِلم چِڪائين مُوڙاها وري مُهم ڪن
تَڏهه مُنڪر نڪير اچو اُتِ جهڙن
جِيهِ چِلم ڀري ٿرهن تيڦ ويندا مُنجهه ڏوزخن
نفس وَڏائي اُنکي ائي وات وِچين
تانگه جي ڏوزخ جا سي چهڻ منجهه چَپن

مَنْ شَرِبَ الدُّخَانُ فَلَيْسَ فِيهِ الْإِيمَانُ

۾ ذُڪِنا ذارُ نجا آسندا عُنْدَر ڪَن
جي آهي تنلانه تابيه جيني آسانجي ذاتي ذڪن
۾ مَرض موداءِ سلهي منجها ڏونه ۾ بدعتن
پَرا هُوئي جيئرو جانِم وِلهاتا وِجهن
زنجير ۾ گڏي سيايو ندي گجين تن
نئو وِجهبا نارم سات سندا اجاهلن

ناس پڻ آهي ڀڄڙي جا وظيفو ڪنو وَنِ

ڏاڍي ڪَرُو هَٿم تا نَڪَرِم ناس وِجهن

نڪي گناهه نهو سو اِنبرِ ڪنو آهن

هَرڏي پيا نيو نهڪي تا گهٽيري ڪن

جو تاند و سوڪيا هم تڪاڻي سچي ملين

بدعت تو ڏرڙي ڀڄڙي و زائند نشو ڪن

پڻ محمد و مجعفر جي نسخيم هي حديث لکن

مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَمْ يُقْبَلِ اللّٰهُ لَهُ صَلٰوةً

آربعين بو ما ٻئي حديث اِن ما ڳڻ

معني انجي مؤمن مر سيتي سکن

تہ جيڪو پي تن تو لکي جي ماڏو مست ڪن

تہ قادر قبول نکري نماز نهجي چاليهه ڏينه ڪون

اِنهِم سبب ڀڄڙي پدري پروڙ جن

پسو ماڻو بدعتي گهڻان تا پئي خرچ ڪن

إِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْا إِخْوَانَ

الشياطين

الشياطين منهم قرآن ڪريم پڙهن
تنهن خرچ ڪن ٿي فائدو سڀ يا مر شيطان
پسو لهما وانگي ڪنارن جي رحمت
گهٽان هُندا هترا پسڻو لهري دوزخن
ڪل لعب حرام ترانديءِ سڀئي منجها حرامن
تاجي منا متارا تنهن جو هيرا رانديءِ ڪن
اوءِ ٻجهي عورتنکي مر نڪاح نو وجهن
تر رحمت مراهي تنهي جيڪي شطرنج رهن
پڻ جيڪي وڃو ان راند لاءِ اپوات ۽ سن
سو ڪر گوشت ڪاري مرو جو ڪايو تا اٿين
هي هي اُجي حالڪي جي رانديءِ وڃو سن
اوءِ ٻجهن عورتنکي ور نڪاح بُو وجهن
مؤمن سڀئي رانديڪان مرگهه شو ڪن
پڻ خلاصة الاحڪام ۾ هي حديث لکن

مَنْ ضَيَّعَ سُنَّتِيْ حَرُمَتْ عَلَيْهِ شَفَاعَتِيْ

جيڪي شخص سنت کي مُهجي ضايع ڪن
حرام آهي شفاعت مُهجي مٿي تن شخصن
سرور جي شفاعت ري اُتي ڪيئي اُڪرن
جيڪو ڏاڍي ڪوڙ اُتي جاڻ ٻجاڻ متجها
شفاعت تنهه شخص تي آهي حراما
مُجهه جن منڪي مٿي وات پوَنِ
سي وِلها ونٿو پاڻهي واري ونگي ڪن
اُوءِ مُوڙا نتن ڪنڪي ڪرڇي سندا ڪتن
تن ٻجيڙي سينم ڪرسنگ سندا سوُرتن
نانگڙ جي دوزخ ۾ سي ڇهنتن منجهه مجهن
دانهه ڪندا دوزخ اُيا جيئي ڪتن
پُٽ زلف جن ڪوڙ نکي ڪنيتي لتڪن
نانگڙ جي دوزخ ۾ سي ڇهندا منجهه زلفن
متو وچم ڪوڙ ايو ڪيا ڏي ٿار ڪن
ٿي سب رسم رافضين جي سکي يار ڪجن

مٿي پهچن ٻارن کي ڪي رڳ تي رکن
سي هي حجامن کي مٿي منت ڪن
جي رکو جعدي مهجي پٽڪي ڪارڻ فلاڻن پيرن
ڪي فلاڻي پير جي ڪي ڪارڻ شهيدن
هي مهجوبن موسڪي ڏي نون اهي جن
آنڊي ان سخنس وڃو ڪفر منجهه ڪرن
جيني ڏي نل جو الله جو سو مخلوق کان سمجهن
تانجي ڪيٽي هنجه پٽڪي منجهه مقام وڃن
اڳيتا ڪهائي جوتي ڪوڙائي وارو ٿو رپيدن
ولي ان وارن کي حڪه وڃارا ڪن
پهڻ ڏرڻت مقام اهي نه عورتن
کي مسئلو امام شافعي ڪيو منجها موچارن
پر مٿي مقام ري رن ڪين رهن
۽ گناه جو جيو تين طفلن جو سو مٿي ماءُ پٽن
جيڪو جيو پٽن پيکي تروڳا تا وڃن

آنڊا اِنهِ شانَ مُوڙا ٿا مُنجهن
پُوءِ هَنڌا هَٿڙا جَڏهن ڪارا مُه ڪَبنِ
مُوڙِئي پهُو مقامَ رَنُ اُتِ رُوشَن
چِئي آسِ ڏُکيائِي تِي اِهي آنڊِي ٻِئي جِن
تَڏهن ڪَرا ڪِي پهڙ ڪِي گاهه مقامُ اُنِي لعنت ڪَن
پسُو پنائِي مِنگي رَنُ مُنجها مقامَن
پَرمُوت ڏِنَا مارُوئِنَم گهٽانِي اِهڙا
تَجَڏهه مارُوئِتُو مَرِي لَڌي ڏُنِي مُنجها
ندُ ٻُوئِيان پيٽِ اُکي ڪَن قتل فسادا
وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ الفَسَادَ فرمايو خُدا جنهن نُ
گَنڍيُ ڦاڙِين اُره ڪُٽِين اِهڙا ڪَنِ اِيذاءَ
اُگهاڙِين وارَ ڪٽِن پار ڪَرين مُنهُ ڪارا
وِجهن ڏُوڙِ مَٿِي ۾ دانهُ ڪَن دَردا
رَنُ مَرُ وُتِهِيتِي ڪَن وِهي وَاڪاٽا
هيڪڙي ڪِي ٻهڊَ مَري ٻِنِم ڪَن چانگهارا

ڦيڪري جون پيرن کي پيئون ڪهر ۽ اوسارئون تا
واڪان ڪن ميت جي جهڙي تان نه جڳاءِ
تڏهن ملڪ وڃن ٻه جڻان ميت وٽ وهلا
ٻئي ڪنين ارهه ميت جو ڪنس عذابا
وچون نه تنهجي هي امر ۽ جهڙ ۽ جيونئي تا
تڏهن ميت وڃار ۽ تني سگهه نه ساري ڪا
جي منهن رسي ڪانئي گهوڙا ري گهوڙا
پسو ڏنڻ مارائيا ميت غريب وچارا
پوءِ رٿ اُتارين ڪاهه ؛ جو رين جيوڙا
جيترا خبر نه اُتارين ميت کي پنيا
تيترا ملائڪ تيا بو ڏنب ڏين ميت کا
جيترا جوڙارين ميت کي پنيا
تيترا هنڌا ميت جا جهورين ملائڪ تا
تانئين سنجي ڏينهه سو مارجي ڪن مڻي مڪلتا
جي آدي ميت پاڇا ٢ امين اُڪنڌتا

مِڙيئي مَصلحت ڪري هَلن مقام ڏانهَ

تَڏهِ جيڪي ساٿِ هَلنا سِي پُڄ سَڀِ مُنا

تُوبِ هُون نَفيرِ تُوبي پيرنِ جا پُوترا

ڪُوڙِي وِهُو قبرنِ وَتِ وِلهي ڪَنِ وَاڪا

تَڏهِ ڏُڪُ هيڪڙُ جُو هارِينِ هنجنِ ڪان

سُونهَڪِنُو ڪُو سُو تُو پوءِ مَيت مَتا

تَڏهِ مَيتُ دانهُ ڪري ڪاهي خُمارا

پَسُو مُنبنِ مارِڙُو وِهسبنِ وِيچاري ڪا

هَلنُو جنگا ٻَنڪِي ٿِيُ وِجهنُو آچنِ جيا

جي مُونا آڳي توبه نه ڪَنِ تڪبنِ عذاب وَڏا

ايئي مِڙئي نعلَ ٻُڇَڙا اهينِ حراما

ڏِينِ ڏِينهَ قيام جي پيرا هِنِ ڏوزخ جا

جي توبه ڪري سَڄِيس تَڇنِ عذاب ڪان

اُر راضي اهي ختمي مِ تهڪي رُو ٿيو ڪِن ايڏا

مَڪي رُوس مَڪي پيٽُو سِ جَهاڏُو سِ ختما

جان راضي هُئي انهي تي ڪري انکي دُعا
هئي هي مٿينجي حالڪي جي لاءِ هين نہ غُسلا
ملائڪ چيئو اُن کان تاتين بيزارا
سي رن رڌِ و غسلين ڪن طعام تيارا
سو ڪين گھر جي تہ نہ ڪا ٿجي متان قلب تيز ڪارا
ڪانہ نيت نماز جي تن آنديِن ڪي اصلا
مُنا مرس تنکي پلين نہ پاٽ ڪنا
تہ گڏي اوءِ غسلين رڌين طعاما
جي ڪرين غسل ڪينڪ اوءِ دوزخ پوندا
هوندا هاويَ وِچ ابليس سين ٻيڙا
متو پسائين ڪينڪ غسل وير گڏيا
جي وار نہ پسين هيڪڙو تنهين لهي نہ غسلا
پسو وِها وانگيا ترجن ثوابن ڪنا
ثواب اهي تنکي جي متقي موچارا
پوپا بوامن رملي ءِ پن سيد ميا

ڪِرِن وِ سَهُو تِنکي اُوءِ اَمِينِ شيطانِ جا اِيءِ

جيڪو وِ سَهند تِنکي سُو ويندو دوزخ ڏانهه

پُنِ ڳالِهِ جي ڪَرِين ڪِجهه جي ڳجهائي ڪُوڙا

غيب جي خبر خُدا کي پيا بندا امين مُحتاجا

پيا پُڻ ماڙُو مخلوقن جا قسمون ڪَنِ قسما

سُه ڪَن شاهه پر نبيءَ ڪي پيا قسم مخلوقا

مَنْ قَسَمَ بِغَيْرِ اللهِ فَقَدْ كَفَرَ ڪَڍُ وُ ڪتابا

تجو سُه ڪَنَد وَالله ري سين ڪُفر منجهِ ڪرندا

ڳُوشُو ڪَرِ هُو تهڪان تجنُو ڪُفر ڪنا

ڪِ فقير رار ڪَرِين اُتي لَذَ يا ستا

الله ڳهرن ڪينڪ لائي لب پيا

سُنائين مارُن کي ڪَنِ اوءِ سُبحان سُرودا

ڪَلِمُون جُوتِ راڳيس ڳَڏِ وُ مُتصلا

ڪلام خالق ءِ مخلوق جو ڪِناءُ اميجنا

تِهِ لا نه ڪُفر ۾ پيا جهل جي سببا

ڪوه نه ڳائين ڳجهه ڪن ثناء سبحانا
تراضي تيين رحمان ڏني مٿي تن مولا
ڀائن جي ڏکيا ڏاڙهي ڪو ڙائيو پوين تائين وا
ئي پر ڪافرن جي اهي آصل ڪنا
ٻائين جلالي مداري ٻاٽي ڪتا ڪذابا
جيئا جي وڃي باسئم تڪر گهر ڳجا ڪتا
ڦڪا پوجين تليهار ڪي ڪاسين ڏونهي وت ڏوپا
چونسر ڏوه لال جو اهين گهٽون يقينا
جيکي ونباه ڪرين تليهار ڏونه سي دوزخ برندا
پڻ ڏهل دمامان سرناي ڪي سرنا طنبورا
راندي ڪدرن لورن جي پڻ لامندا را
جي نقل ڪرڻ ٻجرا ڪلائين خلقتا
جڳهو ڪلئ ڏني مُر نه آهي موره دُرستا

فليضحكوا قليلا وليبكوا كثيرا اتا پر ورجا
ڏنب ذيب بي عذر ڪي سونهون هنا ڏي ڪرگهه سرودا

ٿيون سڀ بدعة ٻجهڙي پوءِ ٿي پيدا
اڳا آسانکي رکه صاحب اِن ڪنان
پڻ هاڻي رفض ڏٺهم گهڻو ٿئو پيدا
ڪرين ڳلاءُ صحابن جي مرتد اوءِ مون ڳا
جابر رسول فرمائي جهڙ ثناءُ ٻيرسا
منجهين ڪين مذهبنکي ڪاڻان خراب ٿيا
جو رتي رفض جي ٿيهي مه ٿي لڳن ڳالا
سي ڪوڙها هوندا قيام ڏينهه دوزخ جا ڪتا
اوءِ آندا عاشوري ڏينهم ڪن منا ماتاما
آندا بارءُ وا تشڪي اُت ڦڪا ڏين ڦيرا
جابر رافضين جي سنجا سِڪئا سا
دهل وجائين سرنائي ڪن ڦتل فسادا
نالو ڳنن حضرت حسين جو بي ادبي سڀجا
جوڙ ڦ بتڪا تنجا تنهي رکن نيڪجا نالا
جاهل وتجو تنکي ڪرين تعظيما

پسو

پسو پليتن حرکت ڪي امامن متا
جو ڪري حرکت آمين نتا تهجي مه موچڙا
نفس ڪو زين شيطان جو وجهه اوء وِلها
جنب و جزن تهڪي اوء شقي شومتا
تاپيي رت آڄن رات جو پتم ماتاما
نڪاح پڳو تڃو ء ونيڊي هاوي ڏاته
تڏه اهير ڏسنو رنڪي ڏڪيا قارڻ ڏيڏرا
بنين ڏسنو رنڪي ڪامن خمارا
پسنو براي عورت هيا هٹن هترا
عورت پسنو مڙسنڪي بنين جوش منجها
پوءِ ڪائي اڻين بت سنوارين ڪرين تيارا
ڏهي ماه محرم جي ڪن بتن جود فنا
ء جڏه گيو اُن ڪانيڪي هلن مقام ڏاته
تڏه پليت اُن وقتيم ڪرين دانهُ دانه
هٹن اُره هترا ء رون ڪن دڙڪا

سُنجي ساڙُو سانگي پنهنجا ڪُتي ڪن ڪرڪا
وِچِين ڏُوڙِ مٿن ڪن جُوتا اگهاڙا
لِنگهه انگرا نا محرمن جا لگن ته ويرا
تان مُنا مُرس تنجا پا تان تين سرها
اِن سرا هي شُومقي دوزخ سنجهه ويندا
جِتِن منهن م ٢ و حرامُ ۽ ڪبيرُو گُناها
مگر اهي پير رانضين جي جي وانا وِزسا
جي ڪن حرڪتُ پلن تا سي لائق دوزخ جا
تا بُوت ڪُنڌر پِتيندرُ ذِسندرُ جي راضي تين مُنا
ڪي گُنڌي ذِيندرُ رغبت ڪي جي ذِيئُم سرها
ته اِي سي فاسِق گُنهگار تِنا شاهِدِ يا وِتا
شاهِدِ يئِ اِهڙي شخص جي ڪجي نه قبُولا
پر ٻئي سي گُناهُ تِنِ جذِه پا نِئِبِت حراما
۽ جان حلالُ يا نِئِبِن عزت ذِئِن اِن حرڪت ڪي هيا
تان ڪافِر تِين مُرتدُ ۽ لائق سندا قتلا

نمازُ روزا صدقا ۽ نيڪي صالح عمل ٻيا
ضعي سڀ ڄمار جا ۽ ڄمارن وِئا
۽ جُوئي حرامُ تني ريهِ شڪ شُبها
تُونِ سيد چائِنِ کِ فقير کِ پيرِ ٻيا پُوسرا
کِ وَلي ڄائِنِ پانکي کِ ڪَرِن حُڪمُ هزارا
کِجونِ تہ آسانکي خابر تنو اهي اِشارا
تن ۾ وسهو ڪيهڪِ ٿي اهي حرڪت شيطانا
۽ پُڻ جٿهِ ٻهري تابوتن کي موتي آڃن مُٿا
تدهِ جاهل ونجِ تنکي خبث ڏين حتما
مَنْ زَارَ قَبْرًا بِلَا مَيِّتٍ فَقَدْ كَفَرَ برزڄاهِ اِتا
تجو زيارت ڪري قبر جي جهِ ميت ناهِ
سو ڏيت ڪافر تنو وسهو ويساها
جي نہ وسهن اِن مرن مسئلن کي سڀ منڪر شرع جا
تُونِ گُناهَ مندعن کي ڪري عادتا
تن ڪبيرُ و ٿئي عادت جي سببا

تانت جيڪي حب ڏين بدعتين کي ڪرين ڪجتا
سي سب اهل بدعة جو لشڪر شيطانا

مَنْ اَحَبَّ قَوْمًا فَهُوَ مِنْهُمْ اِنَّهٗ اُهْجَابَا
تابع جي شيطان جا سي پرڪين پسندا
ڏسو تات جڏ وڏين راه رسول جي ونگي وڃن تا
جو ڄڃو سونهارو سير سو مٿائين منا
مٿائي ماڙو ڦڃا قلب ڪتا ڪارا
مولى مرهي مون ڏٻي سيئي گناها
جيڪي سڀ هن سنتي کي واحد ڏونه وريا
سي اجار نعامي تيا مثال جتا عذابا

اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ يُسْرِيُ نَضْلا
برڪت محمد مير جي جو عالم ۲ ذ ا راسيم
تانيم واري سيڪو واحد ونگايا
ڪر هدايت پائ ڏونه موهاڻي موڙها
سي سونهاڄ سين رب ٻجهي راه

حرمت

اِشتِهارُ واجِبُ الاظهارُ

مَعلُومُ هُوءِ مِرْنتِي تہ كِتَابَ سِنڌِي
هَاڻِ بَمبَئِيَ ۾ گهڻَا اهِين ڇَپِيَا جَنهِي
فِهرِسَتَ گهڻَنِ كِتَابَنِ سِنڌِيَنِ جِي آخِرِ ۾
لِكِيَلَ آهِي تَہ كِتَابَنِ جِي جِنهِ صَاحِبَ كِي
خَواهِشَ هُوءِ سو بَمبَئِيءَ ۾ وَٺِي قَاضِي حَاجِي
مِيان مُحَمَّد اِبرَاهِيم جِي دُكَانَ مَٿَان جو بَمبَئِيءَ
۾ مَشهُورُ آهِي ۽ سِنڌَ ۾ جَهِڪِي خَواهِشَ هُوءِ
سو مِيرپُورِ بَٺورِي مَنجهَا وَٺِي عَبدُ الصَّمَدَ
مُحَمَّدُ وُمَرلو رَنگ بُوٽِي وَتَا جو كِفَايَتَ
سَاڻِ ڏِينَدُو فَقَط تَارِيخ اِكَارِهِين ذِي قعدَ جِي

سنہ ١٢٨٩

هجري

حرمت حضرت حبيب جي جو محمد مجتبيٰ صلي الله عليه وسلم

لذائج ايمانن ۾ ورد پسائج لقاء

مرهي تن مؤمن جي كلمون جون صدقا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلي الله تعاليٰ عليه وعليٰ آله وصحبه

وبارك وسلم

تمت

پورو ٿيو نسخو تنبيه الجاهلين لکي فقير
حقير عبد الصمد بن مرحوم حاجي محمد مقيم
مخدوم نور نگر پوٽري هتا شهر مير پور بٺوري
واري ۾ تاريخ اكارهين مهيني ذو القعد جي
منجهه ١٢١٩ سنه هجري

پڙهندڙ نسُل . پَ نَ

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ” اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لُڙهندَڙ نَسُل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:

انڌي ماءُ ڄڻيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لُڙهندَڙ، ڪَڙهندڙ، ڪُڙهندڙ، ٻَرندڙ، چُرندڙ، ڪِرَندڙ، اوسيئڙو ڪَندَڙُ، ياڙي، ڪاڙُو، پاڇوڪَڙُ، ڪاوڙيل ۽ وِڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان اِنهن سيني وِچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان کڻي ڪمپيوُٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعنى e-books ناهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهَڻ ۽ هِڪ ٻِئي کي ڳولي سَهڪاريِ تحريڪ جي رستي تي آڻِڻَ جي آسَ رکون ٿا.

پَڙهندڙ نَسل (پَـنَ) ڪا بہ تنظيمَ ناهي. اُنَ جو ڪـو بـہ صدر، عُهديدار يا پايو وِجهندڙ نہ آهي. جيڪڏهن ڪو بہ شخص اهـڙي دعوىٰ ڪري ٿـو تـہ پَڪَ ڄاڻو تـہ اُهـو ڪُـوڙو آهـي. نـہ ئـي وري پَـنَ جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪـڏهن ڪـو اهـڙي ڪوشش ڪري ٿو تہ پَڪَ ڄاڻو تہ اُهو بہ ڪُوڙو آهي.

جَهڙيءَ طَرَح وڻـن جا پَنَ ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اَهڙيءَ طرح پَڙهندڙ نَسُل وارا پَـنَ بہ مختَلِف آهـن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اُداس ۽ پڙهندڙ، بَرنـدڙ ۽ پڙهنـدڙ، سُـست ۽ پڙهنـدڙ يا وِڙهنـدڙ ۽ پڙهنـدڙ بـہ ٿـي سـگهن ٿـا. ٻيـن لفظن ۾ پَنَ ڪا خُصوصي ۽ تالي لڳل ڪِلَب Club Exclusive نـہ آهي.

ڪوشش اها هوندي تـہ پَـنَ جا سڀ ڪَـم ڪـار سَهڪاري ۽ رَضاڪار بنيادن تي ٿين، پـر ممڪـن آهـي تـہ ڪـي ڪـم اُجرتـي بنيـادن تـي بـہ ٿِيـن. اهـڙي حـالت ۾ پَـنَ پـاڻ هِڪَـٻِئي جـي مـدد ڪَـرڻ جـي اُصـولَ هيـٺ ڏي وَٺُ ڪنـدا ۽ غيرتجـارتي -non commercial رهنـدا. پَنَـن پـاران ڪتـابن ڪـي ڊِجيٽـائِيز digitize ڪرڻ جي عَمَلَ مان ڪـو بـہ مـالي فائـدو يا نفعـو حاصل ڪـرڻ جي ڪـوشش نہ ڪـئي ويندي.

ڪتابن کي ڊِجيٽائِيز ڪرڻ کان پـو ٻيـو اهـم مرحلو وِرهائڻ distribution جو ٿيندو. اِهو ڪم ڪرڻ وارن مـان جيڪـڏهن ڪـو پيسا ڪمائي سگهي ٿو تہ ڀلي ڪمائي، رُڳو پَنَـن سان اُن جو ڪو بہ لاڳاپو نہ هوندو.

پَنَن کي کُليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي تہ هو وَسَ پٽاندڙ وڏِ کان وَڏِ ڪتاب خريد ڪَري ڪتابن جي ليکَڪَن، ڇپائيندڙن ۽ ڇاپيندڙن کي هِمٿائِن. پر ساڳِئي وقت عِلم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪَنهن بہ رُڪاوٽ کي نہ مڃن.

شيخ اَيازَ علمَ، ڄاڻَ، سمجهہَ ۽ ڏاهپَ کي گيتَ، بيتَ، سِٽَ، پُڪارَ سان تَشبيهہ ڏيندي انهن سيني کي بَمن، گولين ۽ باروڊَ جي مدِ مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو تہ:

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪَرن ٿا.

... ...

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جَڳَ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇُپن ٿا؛

ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موتي مَنجهہِ پهاڙ ڇُپن ٿا؛

... ...

ڪالهہَ هُيا جي سُرخ گُلن جيئن، اڄڪلهہ نيلا پيلا آهن؛

گيتَ بہِ ڄڻ گوريلا آهن........

... ...

هي بيتُ اَٿي، هي بَمر- گولو،

جيڪي بہ ڪٺين، جيڪي بہ ڪٺين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فَرَقُ نہ آ، هي بيتُ بہ بَمَرَ جو ساٿي آ،

جنهن رِڻَ ۾ رات ڪَيا راڙا، تنهن هَڏَ ۽ چَمَرَ جو ساٿي آ ـ

اِن حسابَ سان اٽڪاٽائي کي پاڻَ تي اِهو سوچي مَڙهڻ تہ ”هاٽي ويڙهہ ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نہ وڃايو“ ناداني‌ءَ جي نشاني آهي.

پَنَن جو پڙهڻ عام ڪِتابي ڪيڙن وانگر رُڳو نِصابي ڪتابن تائين محدود نہ هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڇي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻچاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نِصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پَڙهندڙ نَسُل جا پَنَ سيني کي **چو، چالاءِ ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بَيانَ تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جوابَ ڳولڻ کي نہ رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان بہ پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي اِن سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بَس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏِسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون ياڪِي پائي چيو تہ "منهنجا ياءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ".
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)